

„Svakog tjedna utvrda jedna“ - projekt istraživanja utvrda Sisačko-moslavačke županije

Lucijan Vesely

vanjski suradnik u SOS Dječjem selu u Lekeniku

Uvod

Djeca iz SOS Dječjeg sela Lekenik vole putovati i istraživati prirodu i okolicu. Tako smo ovog ljeta odlučili istražiti utvrde na području Sisačko-moslavačke županije. Taj se projekt ponavljao zadnjih pet godina skoro svako ljetno tako da smo poprilično istražili, djeci lako dostupne, utvrde na području Siska, Popovače i Hrvatske Kostajnice. Projekt je vodio Lucijan Vesely, koji je zaposlen kao vanjski suradnik. Vesely je kroz Banovinu i Moslavinu proveo više od 20 djece. Iako je započelo kao jednostavna aktivnost i planinarenje dodatno se obogaćivalo pričom o povijesti, geografiji i ponekad i prirodi i društvu ili biologiji, ovisno o dobi djece.

Pratili smo uglavnom poznate i već uhodane puteve kako bi što lakše došli do naših ciljeva. Prvo smo se koncentrirali na područje Banovine pa smo tako prošli utvrde na Hrastovici, Čuntiću, Zrinu i u Hrvatskoj Kostajnici usput pričajući o slavnim vremenima toga razdoblja te istražujući druge znamenitosti i zanimljivosti toga područja. Tako smo znali otići u Naturu SMŽ, prošetati centrom Petrinje, Popovače, Siska ili posjetiti spomenik Gordanu Ledereru na Čuntiću u Hrvatskoj Kostajnici. Projekte smo završavali na razne načine. Prvo smo skupili fotografije i napravili plakat kako bi promovirali svoja istraživanja, a zatim smo ih malo nadograđivali te smo čak od plastelina izradili i maketu Staroga Grada u Sisku.

Kako je kraj srpnja bio malo kišovitiiji odustali smo od jednog vikenda, tako da smo „samo“ posjetili utvrdu na Hrastovici te utvrdu Jelengrad nedaleko Popovače. U ovome ću radu pokušati dati precizan pregled putovanja ovog ljeta i dati nekakve savjete za buduće istraživače.

1. putovanje - Hrastovica

Već nama poznata utvrda na Hrastovici stoji od osmanskih osvajanja tijekom 15. i

16. stoljeća. Bila je zadnja utvrda prije rijeke Kupe i samoga Siska. Iako je bila osvojena i srušena danas ipak stoji ponosno i opet gleda i čuva veličanstvenu Petrinju. Svoj smo put započeli na blizu crkve svetog Bartola u selu Hrastovica. Tu se nalazi i izvor hladne, pitke vode te kuća u kojoj je Stjepan Radić sa svojim bratom Antunom i ostalim istomišljenicima osnovao Hrvatsku pučku seljačku stranku. Asfaltirani put ubrzo mijenjamo za makadam i laganim usponom dolazimo podno utvrde koju možemo dohvatiti ili strmim stepenicama ili okolnim, nešto duljim, putem. Mi smo se odlučili za potonje kako bi djeci bilo lakše i sigurnije. Putem prolazimo pored ruševina ranonovovjekovne crkve svetoga Duha te drvene kapelice i klupica koje su nam poslužile kao prvo odmorište. Tamo smo pročitali što piše na informativnim pločama i prokomentirali uz gutljaja vode i nekoliko grickalica. Nastavili smo putem do utvrde te oprezno istražili utvrdu i spustili se nazad na naš put. Nastavili smo svoj put do vrha gdje smo ponovno odmorili i pojeli što smo imali. Nakon duljeg odmora krenuli na put nazad, ali drugim putem te se vratili do svojega početka.

Ako se odlučite posjetiti Hrastovicu predlažem ljetu ili jesen za vrijeme kestena kojih ima mnogo u šumi. Postoji prostran parking blizu crkve ili čak bliže usponu. Sve su staze markirane i dobro uređene. Predlažem da taj izlet spojite sa šetnjom po Petrinji ili odlaskom u Naturu SMŽ gdje ćete, uz odlične vodiče, upoznati floru i faunu cijele regije.

2. putovanje - Jelengrad

Drugi nas je vikend u srpnju odveo na Moslavačku goru. Cilj nam je bio osvojiti Jelengrad, ranonovovjekovnu utvrdu u blizini grada Popovače. Šetnja iz pitoresknog sela Moslavačka Slatina trajala je oko 45 minuta uz stajanja. Staza je vrlo široka, dobro uređena i markirana. Po dolasku u Jelengrad vidjeli smo jednu od najvećih očuvanih utvrda na ovome području te smo na informacijskim pločama mogli naučiti ponešto o Moslavini i obitelji Čupor i Erdödy. Ova nam je utvrda relativno nepoznata jer smo je prvi puta posjetili ovo ljeto, ali svakako zaslužuje biti na popisu svake godine. Podno utvrde postoje klupe i uređeno odmorište, ali svakako možete ući u samu utvrdu i sjesti pod zidine i uživati istražujući okolinu. Nakon duljeg odmora vratili smo se istim putem nazad.

Ukoliko se odlučite ići na Jelengrad svakako preporučujemo da spojite odlazak u restoran i izletišta Moslavačka priča ili možete nastaviti put Moslavačke gore i pronaći Košutgrad, još jednu znamenitu utvrdu. Cijelim vas putem prati hlad od krošnja i kako smo već spomenuli, staza je vrlo jednostavna.

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Vesely, L. (2025). „Svskog tjedna utvrda jedna“ - projekt istraživanja utvrda Sisačko-moslavačke županije. *Poučavanje povijesti*, IV(2), 57-58.

Zaključak

Smatramo da bi svako dijete trebalo u sklopu svoga obrazovanja iz povijesti, geografije ili prirode i društva trebalo otići istraživati svoju okolinu, a utvrde su možda i najzanimljiviji dio toga istraživanja. Sisačko-moslavačka ima puno toga za ponuditi tako da vas sve pozivamo da dođete i otkrijete ljepote našega kraja.